

برمش

خان صابر

بلوچی اکیڈمی

عدالت روڈ کوئٹہ

www.balochiacademy.org

(c) All rights are reserved.

اے کتاب ۽ درائیں حق گوں بلوچی اکیڈمی ۽ انت۔
بیدے بلوچی اکیڈمی ۽ رضاء کس ایشی ۽ مواداں چاپ کت نہ کنت۔

برمش

(شاعری)

خان صابر

اولی چھاپ: 2006

دومی چھاپ: 2022

ISBN # 978-969-680-173-3

نہاد: =/200 کلدار

بلوچی اکیڈمی ۽ اے کتاب ذکی پرنٹنگ پریس کراچی ۽ چاپ کنائٹنگ ۽ شنگ کتگ۔

نامدات

گلیں گُلز مین ۛ نام ۛ

مئے زند ء گلگ مرچی بیوانکی ء دیم ء روت
پہ برمشے جہاں جہہ جنت گوانک ء جنگ ء سرگوز

خان صابر

لڑبندی

- x پیش گال
- xi مرچی باند ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت
- 1 درکپتاں من
- 2 غم منی مرگ بنتیں تراچ نہ بیت
- 3 منی رہند
- 4 بیزار
- 5 پہ زندہ ءے گریوان ہیں
- 7 پُرس حال ءوتیگ ءہم، زنگ ءجنگ ءسرگوز
- 8 زند ءمرگ
- 10 پرچہ پُرش ءے
- 13 زور ءے راج ءمے سر ء، مے وتی واہگ ونہ انت
- 15 باریں
- 17 (یکے ءہاترا)
- 18 اوزانت!
- 19 قدرت
- 23 تُرس ءچہ حد اہانی
- 24 تھائی لینڈ ء فوجی انقلاب ءرند

25	عہد
26	حون بہانت
28	برزترین کوہ
30	بید تئی مہرء
31	تل الزیتار
32	بانگواہ
33	من گند گاہاں شر کہ ڈرائیں سالاں ہورء ہار بنت
34	مروچی کہ آ آہگء سرگران انت
35	امیت
37	ہمرائی
39	مہر
43	تو منی کچلاں مہ نوشتائے
46	پہ تو دلے کہ بند انت
47	گنوی
48	بلوچستان
51	بند یگ
53	گنہکار
54	دل تئی مہرء زریت، دل کہ اگاں ریش نہ بیت
55	گاری
56	چاکر

- 58 تواریخ
- 60 ماجنگ کنیں
- 63 گم
- 64 دردانی دلاں آرام نہ بیت
- 65 بہ سوچ
- 66 پہ کیلے
- 67 حرا مز ادگ
- 68 کتے انت کہ آئیء منی یا تاں زہیر کنت؟
- 69 ساہء سنگ
- 70 اوجان تئیء منی زند بے بہار مہبات
- 71 شہید
- 72 قہرمان
- 74 کچیل
- 75 شמוש
- 76 بے سیریں، بے آسیریں، بے آپسیریں، بے رہسیریں
- 77 آرات جمال دینی
- 78 مئے بندی جاہء مرگانی فریشنگ ہم نہ کنت سوادے
- 79 کجا؟
- 80 زندگیں مردمء بے جو زگیء ساہ سیریت
- 82 آکہ مئے آسمانء استال انت

- 83 شپانک ۽ نماسگ
- 86 یک برے کیس و تارا سبزیس
- 87 لوار
- 88 وهدء ہارانی جُست ۽ پرچہ کنئے؟
- 91 چار بند
- 92 تئی رنگ ہزار رنگ انت
- 93 ہمباز
- 96 مرچی
- 98 چاہی ۽ کہیر
- 100 دوئی
- 101 موتک
- 102 منی رثن تنکہ است انت، منی دید کم نہ بیت انت
- 104 اُشتر ۽ دُزی
- 105 میرک اگاں مہرک
- 107 داتگ منا آدینکے، آدینکانی پرواہ بیت کُجا؟
- 108 تو منی کُچلاں بہ نوشئے اگاں
- 110 دُعا
- 112 قصہ کسان آت
- 113 ہر دردے ۽ درماں نہ بیت
- 114 چولی جوز گاں گول شر تگیس وهدانی سماء انت

115	متاہ بلے مار
116	راون
118	بخت
119	لوگ
120	چار بند

پیش گال

ناولگ منی کار نہ انت
 چیا کہ برُمشے باز انت
 اگس یکے ۛ گوشاں نہ کپت
 گڑا من چوں کناں؟
 نہ منوکاں تب انت!

مرچی باند ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت

مر و چیکیں جاوراں خان صابرؔ اے کتاب باند انت کہ ہر لوگ ء ایر بہ بیت
 باند انت گوں ہر وانند ہیں مردم ء دل ء دریگاں ہوار بہ کپیت پرچا کہ اے یک
 سر زینے ء دل ء توار انت۔ اے یک راجے ء کو ہائیں نادر، ہی ء شون انت ء نادر ہی ء
 جند ء فہمگ چہ علاج ء ہم مسترے بستارے داریت۔ اے سر شون ء چد ء پیسر ہم
 بازیں مردماں شعر گوشگ ء اٹوں ہم بازیں کسے شعر گوشگ ء انت کہ آہاں بلوچی ء
 مزین ء شریداریں نام ہوار انت۔ بلے خان صابرؔ شعر چرے درہاں جتا انت۔
 خان وتی ء وانوک ء نیام ء زیمیر ء آبریشمیں چادر ء ہم سگ ات نہ کنت، آلوطیت کہ
 آئی ء دل ء توار ہماوڑ کہ چرائی ء دل ء در کیت ہما پیم مہلوک ء سر بہ بیت۔

من خان صابرؔ وتی کسانے ء یک ء دورند ء دیستگ ات۔ پدا من تاکبند ء
 مہتا کاں آئی شعر ء نبشتانک ونگ انت۔ خان ء شعر بہ بنت یا نبشتانک، آہانی وانگ ء
 رند منا عجیبیں مار شتے بوتگ، ء اٹوں کہ اے شعرانی دپتر منی دیم ء انت داں اے
 سہتاں ہم خان پچن چونہ دیستگیں دوارے ء پیم ء انت۔ منی حیال ء خان صابرؔ چہ ہما
 مردمان انت کہ یہ وتی مقصد ء زندگ بوت کن انت ء پرہاں زندگی آہانی مقصد ء
 ابید دگے بچ مطلب ء معنائے نہ داریت۔ من خان ء کمٹ منٹ ء انچو عزت کناں،
 انچو کہ زندگی ء، انچو کہ گلزمین ء۔ مردم دانکہ زندگ انت زندگی ء گلزمین ء وادار
 انت۔ از مکار ء یک مزنی ء ہمیش انت کہ آوہد و ہدے سر ء زندگی ء شہے بختیت،
 گلزمین ء رنگے دنت۔ اے جہد خان ء وتی سر جمیں زند ء کتگ۔

زی تئی واہگ ء چم منی نزات انت
 مرچی باند ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت

اے شعرِ دومی ردخان صابرؒ تو امیں زندگی ءچا گرد کنت۔ آئی ءوتی خون
 ء ہر ٹرمپ ء جوہر، وتی پگر ء ہر رنگ، وتی زند ء ہر قطرہ ہے جہد ء را بخشتا تگ۔ آئی ء
 وتی تو امیں زندگی ہے ”مروچی“ ء تھا گوازی تگ کہ آئی ء را جنگے پکار انت۔ آئی ء
 تیوگیں عمر ء پہ سہلیں پگر ء ء باج بری ء دعویٰ کتگ۔ انچیں پگر ء کہ آئی ء شہار
 بنی آدم ء ہر لوگ ء ساہگ بہ کنت، ء ہے جہد ء دعویٰ گوں آئی ء ہر شعر ء ہوار
 کپتگ۔ ہمیشہ آئی ء شعرانی زیم ء وابناکی ء شیر کنی ء بدل ء تکا نسری ء تہلی گیشتر
 مارگ بیت۔

حقیں جبر ایش انت کہ خان صابرؒ شعر ء بابت ء آپیم تران بوت نہ کنت
 چو کہ ما آدگہ شاعرانی بابت ء گپ کنیں پرچا کہ اے شعر نہ واب گیحیت ء نیکہ
 ٹوہینیت۔ نہ مرگے بیت ء بال کنت نہ پلے بیت ء سر پیت۔ نہ زمانگ ء گٹ ء سر ء ایر
 کنت ء نیکہ آئی ء عکس ء کشیت، بس یک کارے کنت کہ تئی چمانی دیم ء تئی چا گرد ء
 پر ریحیت۔ نوں تو بزنی بے کہ بچکندے، واب کیسے کہ آگاہ بے، رضاتئی انت۔

نووں گڈ سر ء خان ء تو امیں شعرانی وانگ ء پد من اے جبر ء بہ متاں کہ
 اے دوار باز شاہگان انت۔ ایشی ء وتی روچ ء ماہ ء استال انت، وتی کوہ ء کور انت، وتی
 راہ ء گٹ انت۔ من بس چہ دُور ء ندرگ ءے کت کنناں۔ اے شہر ء گوات ء
 کیف ء گوں جست نہ کنناں ء نہ ایشی ء پلاں نامے پرگت کنناں۔

منیر مومن پسنی

2006/05/28

در کپتتاں من

در کپتتاں مہرؔ راہؔ من!
چاراں کہ راہِ اش بند کتگ!!
ہر کتکؔ راہؔ سنگ ات انت
ہر جاگہ کُننگِ شنگ ات انت
بدو اچیا بیوار بنت!
پر چا منی راہؔ گر انت؟

من راستیؔ دیمؔ براں
ہر تابؔ ریسؔ پچ کناں!
باریں کج انت روژنائیں دل
من سچھیں زندؔ وتی آہانی شوہازؔ براں
سو گاتے من ندری کناں!

انوں داں روچؔ باز ہست
شب چوں گوزیت گوں ناگالں؟
ہمراہ منی! ہمراہ منی!
بیا ہمدلؔ ہمدک ہیں
ندگ نہ بیتیں راہسراں
عالم ہریننگ رستراں

O

غم منی مرگ بنتیں ترا ہچ نہ بیت
 تو کہ بے حال بے مئے دل ء چے گوزیت؟
 دنیا مرچی ترا لوٹگ ء انت ، بلے
 چو منی ء سپائیں دل اش گوں نہ بیت
 تو گُشنے جٹی چہ واری ء شر تر انت
 من گوشاں بے وسی جٹی ء را کُشیت
 من نزانکاری ء واب ء پاد انگاں
 من نزانگ کہ دست چینچو بُرز ء رسیت
 زی تئی واہگ ء چم منی نژ ات انت
 مرچی باند ہمیش انت کہ جنگے بہ بیت
 ہچ پیلہ نہ بیت انت کسی واہگے
 داں بدل سبھتھیں واریں دنیا مہ بیت

منی رہبند

سال ء سیمان چہ منی گنجیں جہان ء مستر
 پہ منی چٹاں پروشاں بوتہ تئی زیب ء بلور
 مرچی ما چہ تو وتی گنجیں جہان ء لوٹاں
 من تئی تزن ء نہ منٹاں کہ منی چمّ آنت کور

تئی نیستی ء منی کچلیں زندے ہلیت
 ایمنیں زند منی اچ تئی مرگ ء رند انت
 تو بزائے تئی مٹ بوؤکیں راہبند چہ انت
 من تراں حال دیاں ، مہر منی رہبند انت

ہر نزوری ء گنوکی ءے مہ لیکیت گواس
 عالم ء بوتہ سزاوار وتی کیلانی
 دم پہ دم بُرز بہ بات آنت ہے جوڑہ ء آس
 آسناں آپ کن انت ہر وڑیں زمزیلانی

وہدے بیایات کہ ہلاں دل ء درشاں بکنیں
 وہدے ما ندر بہ ہیں حاکے ء وشاں بکنیں

بیزار

مارا بیزار انت زبانانی چوشیں حارسی ء
 داتگ انت مارا پت ء پیرکاں ماں وارسی ء

اُردو ء وازکنیں ما پدا عربی ء نماز
 نوٹس انگریزی زبان ء ء نکاح پارسی ء

۱۵ مئی ۱۹۷۵ء ٹمپ

O

پہ زند ء ء گریوان ہیں
پہ مرگ ء ء کندان ہیں

بدو اگاں بیران بہ بنت
من تو گل ء شادان ہیں

وستاچیں سیاداں چون کنیں
بیا سیادیاں سندان ہیں

زہریں کشارانی براں
بیا ات دلاں شودان ہیں

گوں دژمنناں دوستی چیا!
بیاں دوستیاں سندان ہیں

کوریں دلاں رُژناکنیں
سیاہیں دلاں پروشان ہیں

زوراک ءِ جہلیں مردماں
 بیا ات جتا بُوان ہیں

مارا طبیے دراہ نہ کنت
 بیا وت وتی درمان ہیں

ساہ ءِ کنیں شوہاز ما
 مات ءِ دل ءِ ارمان ہیں

اگست ۱۹۷۵ اشال

O

پُرس حال ءِ وتیگ ءِ ہم ، زنگ ءِ جنگ ءِ سرگوز
 زیم انت تئی دل ہم ، زیمیں زدگ ءِ سرگوز

ہر سُهیب ءِ سرءِ شگرب ہلوت منی گوش ءِ کنت
 روا یرشت ءِ روچ ایر شُت ، رند ءِ کپگ ءِ سرگوز

مئے زند ءِ گلگ مرچی بیوانکی ءِ دیم ءِ روت
 پہ بر مشے جہاں جہہ جنت ، گوانک ءِ جنگ ءِ سرگوز

تژنے دل ءِ تورینیت ءِ دل من ءِ سہڑ نیت
 اے زند پہ تو تژنے خشکیں سُچک ءِ سرگوز

لبزانی بدئے سہتاں فکرانی گور ءِ دائم
 زیے کہ مہ بیتیں گون ، آسمبہگ ءِ سرگوز

ستمبر ۱۹۷۵ء

زندء مرگ

مرگ ترسے پہ بنی آدم ء ، زند اُیتے
 مرگ انت دوری ء سِدگ ، مُجی ء یکجاہی زند
 ہر کس ء مرگ پر انت جا بہ جنت مرگ ء کتاب
 ہر کس ء زند رسیت مرگ انت اُیتانی زند

زند ء رند زند ، پدا زند ، نہ ہلیت انت زند
 مرگ ہر پیم بلوطیت بلے پشکپت نہ کنت
 مرگ وت آؤکیں یک زندے ء رودینوک انت
 زند ء واہگ کہ رُدیت آئی ء کس کُشت نہ کنت

زند ء شوہاز کنوناں ادا مرگ رسیت
 ماہے راج ء تھا زندے ء واہگداریں
 زند رُژنے بلے مرگ انت نزانکاری ء نام
 ما اگاں زندگیں مرگ ء وتی پچہ کاریں

ما وتی مرگ ء پدا زندے ء بگج کنیں
 بزائکھ ما ہما وھد ء مریں فریشنگ مرگ ء بہ مریت
 بیا ات پہ زند ء وتی لیکھاں درشان کنیں
 بیا ات ما جارجنیں مرگ مریت ، مرگ مریت

ستمبر ۱۹۷۵ کچ

پرچہ پُرشِ عے
(پہ گڈاراں)

تووتا پُروشنے...

پرچیا پُروشنے...؟

تووتا پُروشنے تو منا پُروشنے!

ء و ہدیکہ

ساہ ء جاناناں اگاں تپاوت نیست

چیا گڑ امرچی

گریو گانت ساہ ء منی کندیت جون

مس نہ زاناں کہ تو

پرچہ گور بام ء و ہد ء استالاں لوٹے، وشاتک کنئے؟

و ہدیکہ روچوت دراہان انت! ء من تئی واستا

پیسرا است اتوں

بلے من دل ء!

ء نون استوں؟ پرچہ مس دل ء نیستوں؟

پہ تئی واستا ایوک ء نیستوں

پہ تئی واستایوک ء نیستوں
 است ء ہمگاماں پہ وتیاں من
 پہ تئی واستایوک ء نیستوں
 پرچہ کہ تو

روکیں گوربام ء وهدء استالاں
 لوٹے وش آتک کنئے!

تو نزنئے کہ روچ... کیت ء کنت گار ء گور دُر ساناں؟
 دانگے پشت ہم نہ گج انت گوں!

تو کہ دم بُرتگ چہ تہاری ء
 مئے دل ء جست کن

ماوں دم بُرتگ چہ تہاری ء... بلکیں گیشتر چہ تو!
 ماوں دم بُرتگ چہ واری ء... بلکیں گیشتر چہ تو!
 مابزائیں شرّ

تو وتیاں یلہ دیگ لوٹے
 بلے است تپاوت وتی ء ڈٹیاں
 تو اشی ء رپر چہ گار کنئے؟

چپاکہ مرچی ہم... وتی ء ڈٹیاں سک تپاوت است
 ء باندات ء... بلکیں اے چیز بہ بیت ء بلکیں مہ بیت

شریں مارا یلہ بدئے تو برو... شریں ہر کس یلہ بہ دنت مارا
وہد زورا کے!

وہدء تئی ء منی کجا پرواہ

تو کہ پُرشنتے دوار جوڑ نہ بے... ء تو منا پروشے

من کہ پُرشتاں دوار جوڑنباں

بلکیں باندا تء مردم ء زنگاں

تو بہ سگئے، بلے نہ سگیاں من

ستمبر ۱۹۷۵ کچ

O

زورے راج ۽ مئے سرے ، مئے وتی واہگ و نہ انت
تئی دوا جوڑ نہ کنت ایشی ۽ ، اے زندگ و نہ انت

کارواں زانت ۽ تئی آپسے چوں سر بیت
تئی دل ۽ شہم دل ۽ انت ، رہادگ و نہ انت

شہرگ ۽ کرائے ، انگت منی گٹ ۽ بُرنت
کارچ سک انت تئی جند ۽ ، منی شہرگ و نہ انت

پرچا ہمراے ہزارانی تبارنی تو سروک
محکمی جہد ۽ تئی جند ۽ گلاہک و نہ انت

تو چیا وش نہ بے پہ منی وشیاں ، بگش!
اے و باندات ۽ اُمیت انت منی کندگ و نہ انت

تو کہ آشوپ ء چوشیں کارے کسانیں لیکئے!!
اے سرء سندگ ء کار انت سرء رندگ وَ نہ انت

سام ء نا سرپدیں چکاں ترا گنگیر سۓ
تیر ء ٹپانی بدل تئی دل ء دارگ وَ نہ انت

چوشیں شیشگ کہ مہ داریت آشہم ء پہ گوزگ
چوشیں شیشگ منی جاں ! لائق ء پروشگ وَ نہ انت

تئی جار انت کہ منا داتگ ہزار ء پنڈگ
آجوئیں زند ء نشان دست شہارگ وَ نہ انت

ستمبر ۱۹۷۵ء اشال

باریں

ہر وہد تئی تب ء نہ بیت
 ہر کار تئی دل ء نہ بیت
 ہر چند ء وہد گام جنت
 پہ تو جہان تنگ نہ بیت

باریں آجستاں کئے بہ کنت؟
 باریں آبیروں کئے بہ گپت؟
 باریں آبیروں کئے بہ گپت؟

مئے مینگانی سوچک ء
 پہ ماڑیاں آشیشک ء
 پہ لہتیں کٹ ء بے وڑیں
 مہر ء وفا ء پروشک ء

باریں آجستاں کئے بہ کنت؟
 تو آس ء انگر ء کنگ
 مئے زند وش ء وشدلیں

راجے گمانی سازتگ
من اے جہان ء ایمینیں

باریں آ بیراں کئے بہ گپت؟
باریں آ جُستاں کئے بہ کنت
باریں آ بیراں کئے بہ گپت

مہر ء وفا ء سرگوزوک
زند ء چہ زہر ء پُر کنوک

ہچبر پہل نہ بیت ، نہ بیت
ہچبر پہل نہ بیت ، نہ بیت
ہچبر پہل نہ بیت ، نہ بیت

ستمبر ۱۹۷۵ء شال

(یکے ۽ ہاترا)

درد اے نہ انت کہ درد منی مشکل ۽ ثرہیت
درد انت ہمے کہ اے ترہگ ۽ ساعت ۽ گدیت

زند چے پہ آسرے ۽ ایتے اگاں بہ بیت
پہ تلوسگ یکیمی ۽ روچے کجا گوزیت

دو سئے بہ بنت یکے پہ من بلکیں پشکیت
یکیں منی دل انت ۽ اے ہر ساعت ۽ پُرشیت

تو راہ مہ دئے کُہ کہ گنوکی منی نہ روت
تئی جند وت بنیت کہ دردے پہ دو بہ بیت

تئی مٹتاں گراں نہ کہ عادت منی نہ انت
پہ لوٹگ ۽ بلکیں تئی دل منا رسیت

اوزانت!

پرچہ دل رنجِ عے کہ من ہماہاں اے دگنیا
دنیا ہر پیم بہ بیت تو منی یاتاں نہ روئے

مرچی دنیا ہے جنگبازانی دستِ ء بندِ انت
ایمنی گار کتگ رستراں تو چون کنتے؟

ماہِ ء اُستالانی کارے نہ انت ہج کت نہ کن انت
دنیا لوٹوک انت تئی شہم ء تو پرچہ نیائے؟

دلوں پر مائی دیاں چیر جہان ء چہ ترا
ترسے ہستِ انت کہ چشتی رند تو آزات نہ بے

دانکہ من زندگاں اے دل چہ تو بے حال نہ بیت
بلکیں باور بہ کنتے تو اگاں باور بہ کنتے

دسمبر ۱۹۷۵ء کچ

قدرت

(مٹیریل سلسٹ فلسفہ، اثر زورگ، رند)

تو کے ءے؟

چے ءے؟

چہ کو کائے؟

تو کے ءے، چے ءے، چہ کو کائے؟... تئی مستر کئے انت؟

است جُستے حیا لء انسان ء

دُرس سٹ انت نزا نیکاری ء!

ء گام تئی و ہد انت

ء و ہد رواج

و ہد چے ءے نزا ناں شری ء... ماہ ء استال ء روج ء دنیا ء

ڈنی دنیا ء..... ء اے جہان ء ہم

___ کہ بنی آدم ء جہان انت اے

من نزا ناں کہ چے؟

و ہد کنت شاہ گانیں گیدی ء

زاناں یک گے من جہان ء وتی

___ کہ بنی آدم ء جہان انت اے

و ہد ہمراہ مدام انت زوراک ء
 اگاں سر زاہر ء بچاریں ما
 مرگ ء کلوہ انت پہ مست ء زوراکاں
 ہورت چارو کیں چم شتر گندانٹ
 و ہد ء ہچ کڈ نیست، ہلاس نہ بیت!
 ترا ہچ کڈ نیست، ہلاس نہ بے!!
 زانت ء ہچ کڈ نیست، ہلاس نہ بیت!!!
 ہنچو کہ
 شاہگانے تو
 تئی در گیجک
 کہ آئی ء مازانت گوشین
 ہچ نہ ہلیت انت
 ہنچو زانگ تو نہ بے
 تو کہ نامے بنی آدم ء... توئے استال ء ماہ ء روج ء نام

ماہ ء استال ء روج تئی نام انت
 تو کہ وت مادہ ء ء مادہ توئے
 تو کہ ہستے ماں گیدی ء توک ء

ء گیدی تئی توک ء
 دوئیں یک ات شمارا مستر نیست
 پہ تئی واست کو نہیں راجاں پاگوا جہ ءے داشت
 آمرت!

بزاتکہ آ نیست ات !!!
 اگاں است ات حیالانی تھا
 پرچہ کہ راج ات پاگوا جہی ء
 مستری ء کستری ء
 مرچی من کو نہیں قبرے ء کر ء
 دیستگ مردمی ہڈے

کہ اے مردم سک گناہگارات... ء گناہگار نہ ات
 است ات راج آئی ء گناہانی
 ء ہر راجے... کہ... داریت انسان ء آجوتی! آ... آنہ مانیت ہیچ!
 مرچی من زندگوں ہے راج ء!!

بلے استوں دلحم
 من وت حیرانوں
 بلے استوں دلحم

چیا کہ من دیستگ ترا... چیا کہ من زاناں ترا
 مس وتی زانت ۽ سرا... کہ تی زانت انت... من استوں دلجم
 چیا کہ باندا ۽ آدینک ۽... واب ۽ من گند گاؤں من
 سُهہب ۽ استال چوں دراہان انت!... سُهہب ۽ استال مہر ۽ کلوه ۽ دنت
 بلکیں سر ظاہر ۽ من وابوں ہم
 بے آگاؤں من
 شرگند انت ہورت چاریں چم!

دسمبر ۱۹۷۵ ٹمپ

تُرس ۽ چہ خُداہانی

اے بے وڙیں جَمَرُ کہ ادا ہور نہ گوانت
قبرانی تہہ ۽ وپتگیں مردانی گناہ آنت

در گپتگیں ما راہ وتی دو راہ ۽ شموشتگ
چو راہ ۽ روگ گران نہ انت ہنچو کہ شوہاز

یک لیبے کہ ہمرہاں بہ جوڙین ۽ بہ پُروش ات
یک کپتگیں ہمراہ ۽ یاں اے راہ ۽ سرا من

اے سیاہیں شپ ۽ سیاہی ہزاراناں ۽ نہ دنت راہ
اے آس کہ روک انت منی راہ ۽ ہمے دار انت

بن گپتگ ۽ روکیں اے منی سبزیں ڈگارانت
آچیز ۽ من گنداں کہ منی چم ۽ نہ گندیت

آچیز ۽ من لوٹاں کہ منی جندے نہ لوٹیت
ترس ۽ چہ خُداہانی منی پُرشتگیں گپ آنت

تھائی لینڈء فوجی انقلابء رند
(شہید بوتگیس ورنائیں وانندہانی نامء)

زحم چے جنت تئی سِدوکیں دام
زور آشوپ ء کُت نہ کنت اندام

گندے مَج رو دراتک ء آدینک ء
چو یلیں تھائیانی خون ء رگام

زانت زوراکی ء نہ بیت ہمراہ
داریت وانندہ دانکہ یکے ”سیام“

تینگ ء تاکد تو سُہریں کیپ ء بلور
خون ء کدہ شپاناں کنت گوربام!

۱۹۷۶ شال

عہد

سنگتوں ، دلبراں ، دُردانگان ء چمروکاں
من نزاںاں کہ شمارا کجاں نام ء بہ دیاں

شمے دوستی ماں دل ء استیں چتو چیرے دیاں
اے یک ہارے ماں دل ء چستیں چتو چیرے دیاں

چوشیں چاگرداں کہ مے راہ درائیں بند انت
شمے نازکیں دلانی تھا ترندیں عہد انت

منی دوستاں شما لہتیں ات ، نزانکار گوش انت
بلے عہدانی سر ء ترندی ء آچے زان انت

شمے گپ ء سر ء اوشنگ شمے ایمان ء توار
پیش داریت کہ شما گیش ات چہ لگان ء ہزار

نہ ہیں دل پرُوش چہ سکلیاں کہ مے وہد نہ انت
آئی ء وہد بہ پرُوشیت آئے عہد نہ انت

حون بہا انت

بیا ات زگریں خون بہا انت
 بیا ات زگریں خون بہا انت
 ہر سہدار ء خونے سر ء انت
 بیا ات زگریں خون بہا انت

آپ ء پیم ء خون تچان انت
 دست اشی ء دُرسانی مان انت
 باریں پرچہ چو ارزان انت؟
 یک جُستے دیراں چہ دل ء انت

بیا ات زگریں خون بہا انت

باز ء پُر کت تاس ء کاسگ
 باز ء ایر کت دیم ء توشگ
 انگت زگریں خون نہ سرنگ
 انگت زگریں خون نہ سرنگ
 مئے دل ہنچو خون سپا انت
 بیا ات زگریں خون بہا انت

اے مئے لُج ء سہریں خون انت
 بے لُجائی بڈ ء جون انت
 وتی ء درآمد ہر کس گون انت
 وتی ء درآمد ہر کس گون انت
 بہر نہ بیت چو پہکیں تلا انت
 بیا ات زگریں خون بہا انت

ہر سہدار ء خونے سر ء انت
 بیا ات زگریں خون بہا انت

۱۹۷۶ اشال

بُرزترین کوه

زانت ءِ دانائی ءِ تچوکیں جو
بُرز اچ تو نہ بنت بُرزیں کوه

تئی سوجانی ما تِلا زرت اَنت
مادہ ءِ عقل ءِ ما سِلا زرت اَنت

اے جہاں ءِ بلا ما چیر گیتک اَنت
آسمان ءِ بلا ما ایر گیتک اَنت

دروگ بندانی دروگ بوت اَنت دَرا
تئی حبر درسیں گپاں بوت اَنت سرا

سیادی ءِ است اگاں اے دنیا ءِ
بزرگ ءِ بزرگانی استیں تہا

تئی حیلاناں چوں شموشین ما؟
اے وڑیں سیادی ءِ چوں پُروشین ما؟

زانت ءِ دانائی ءِ جہان ءِ پت
 اے جہاں ظلم ءِ دست ءِ ماپچ گیت

چک تئی مرچی اے جہان ءِ تہا
 تئی حیلانی ٹرندی ءِ گونا

بستگئیں ظلم ءِ ڈروگ ءِ دارانت آس
 دم پہ دم بُرز تربیت ”کارل مارکس“

۱۹۷۶ اشال

بیدء تئی مہرء

دل پُر کہ بہ بیت من پدا چے چے دل ء بیاراں؟
 چماں کہ مہ بیت رثن من روکے کُجا بیاراں؟
 تو باریں نشان دے کہ من چہ کو ترا بیاراں؟

اے زندء گوری سستگ ء اے مہرگ آنت بے رد
 اے یکیں اُمیت ء نہ انت پرُوشگ ترا باند

اے لنجیں شپ ء سیاہی ء بے میمی ء گاری
 من چے بہ گوشاں چونیں عذابے اے تہاری
 اے سیاہ دلیں مہلوک منا کنت میاری

کہ بیدء اے گنجیں غم ء فکراں منا ہچ نیست
 تو بیائے کہ بیدء تئی مہر ء منا ہچ نیست

تل الزیتار

(تل الزیتار فلسطینی کیمپ کہ لبنان ۽ جنگ ۽ صیہونیائی دست ۽ کپت)

اے جہان ۽ پدا بُرانز گپتگیں آسے چست انت
 مرچی شیطانانی سردار دوار سر مست انت
 مرچی لبنان ۽ تہا ظالم ۽ حونی دست انت
 کندگ ۽ جاگہ ۽ ہر جاگہ ۽ گریوگ چست انت
 گلزمین ۽ سر ۽ شیروار سلاہ چست کن انت
 مرچی دہ سالیگیں ابراہیم اے گپ ۽ زانتیں
 یورپ ۽ قیس شراب جاہ ۽ تہا زنگ ۽ انت
 مرچی لیلیٰ پہ فلسطین ۽ سر ۽ جنگ ۽ انت
 برات جنگ ۽ انت ۽ ہمکوپگ ۽ ہمراہ انت گوہار
 چوڑی ۽ جاگہ ۽ چست بنت تپنگانی توار
 اے صلاح بستگیں ورنہاں دل ۽ عہدے کنگ
 تل الزیتار اگاں دست ۽ شتگ دنیا نہ شتگ
 سامراج ۽ اے کن انت گار گوں ظلم ۽ توم ۽
 کئے پہ زوراکی ۽ داریت ”جش“ ۽ قوم ۽

۱۔ دہ سالیگیں گوریلا ”ابراہیم“

۲۔ لیلیٰ خالد۔ ۳۔ جارج جش

بانگواہ

چہ یکیں دلاں دوا اتنگ
سُہریں لٹاں گوں بانگواہ اتنگ

نود کاڑ انت ۽ کوش بچکندگ
سُہب نہ بیت بلکیں ساعتے گندگ

روح ماں آزمانے ۽ بوتگ
بام مہتل دمانے ۽ بوتگ

روح ۽ یک ساعتے ۽ نیمون انت
گوہریں ٹیکی پمن ات گون انت

حال مستاگے ۽ منا داتگ
کہ منی حُب ۽ برمش پرماتگ

نوداں وش کشیئیں کوشے راہ داتگ
سُہریں پلاں اے گوات ساڑاتگ

O

من گندگاہاں شرکہ دُرائیں سالان ہور ء ہار بنت
باریں منا بہ بگوش کدی سیراپ مئے ڈگار بنت

زانتیں اگاں تو چون گوشت من پہ تو گریوگ ء نہاں
باز انت چوشیں سُچو کیں دل گر یونت ء بے توار بنت

مرچی گوزیت ء تو گوزے، نیمون تئی ہلاس بنت
گوشدار! مئے دل ء تب ء باندات ء دُرسیں کار بنت

ما دلجمیں مئے ماہ ء روچ دائماں تئی نہ بنت
پہ ما چراگ راہ مدئے ، بلے کہ شپ تہار بنت

چوں زرد بے گم ء رُدیت ، چوں زند بے گم ء گوزیت
زند ء نزاناں چون کن آنت آ کہ گماں شنرار بنت

O

مروچی کہ آ آہگ ء سر گران انت
منی دل نزانان چیا سر گوزان انت

نہ بے تو ، نباں من ، نہ بیتیں جتائی
کہ دل است ء نیست ء گماں سر گوزان انت

نزانگ دلے ہم منی سینگ ء ماں
تئی زیمیل ء حُب دل ء جہہ جنان انت

ہزاراں دلاں مہر تئی جاگہ داتگ
کہ تئی مہر ء واستا دلے سکّ کسان انت

مئے بے ایمنیں زند ء اے راج مروچی
مروکیں سراں ایمنی پر دیان انت

۱۹۷۷ء اشال

اُمیت

زند چو براہداریں پشک ء وڑا

گوں اُمیتانی بندریکاں کندریت

کہ جوڑین اُنْت ___ زند ء جوڑین اُنْت!

ء و ہدیکہ بہ چڑانت ___ شنگ ء شنانگ بیت زند!!

ماچیا مرچی ہدو کیس؟ ... پہ اُمیت!

گل جی ءے راستیں اُمیت

گم جی ءے دروگیں اُمیت

مئے مہ بیت زند پہ دروگیں اُمیت

ما یکیمیں پہ راستیں اُمیت ء

ما یکیمیں پہ مستریں اُمیت

زند مئے بیت پہ اُمیت.....

مرگ مئے بیت پہ اُمیت...

کہ چوشیں زند دژ من ء مرگ اِنْت!

ء چوشیں مرگ (ہم) دژ من ء مرگ اِنْت!!

ء مئے دژ من؟

ہما اِنْت کہ اُمیت ء دژ من

ہما اِنْت کہ اُمیتاں پُر و شیت

ماچیا مرچی ہڈو کیس؟..... پہ اُمیت!

بیت ہرچی پہ اُمیت

زندمانی ۽ درائیں گل ۽ وٹھی پہ اُمیت

بیت برے و ہدے یکیمی پہ اُمیت

ما یکیمیں پہ مستریں اُمیت

پہ مستریں اُمیت

جنوری ۱۹۷۸ کراچی

ہمراہی

ہما کہ نوکیں و ہدانی سروک انت
ہما کہ دُوریں راہانی سروک انت

پہ وش ء شاہگان ء شادہیں زند
ہما رَہد ربراں مئے وارنگ سوگند

آقولاں بیدء داروک ء نہ بیت ہم
آ روچاں بید ء آروک ء نہ بیت ہم

چہ ہلک ء مردماں وش گپ باز انت
مزن زیبائیں گپ ء گال ساز انت

آ درداں بیدء ماروک ء نہ بیت ہم
آ روچاں بیدء آ روک ء نہ بیت ہم

کسے مئے واہگ ء لوٹاں مہ ماریت
کسے مئے کوری ء برجا بداریت

کسے ہلکے ۽ بدیں چٹاں بچاریت
کسے سیاہ ۽ تھاریں دل بداریت

منی گوں آہاں ہمرائی نہ بیت ہم
کہ گوں من ہلکے ۽ بدواہی نہ بیت ہم

آ کوہنیں قصہان ۽ گالاں بس کن
آ کوہنیں ماہ ۽ روج ۽ سالاں بس کن

کہ ہر وہد ۽ مئے بیگواہی نہ بیت ہم
منی گوں آہاں ہمرائی نہ بیت ہم

جنوری ۱۹۷۸ کراچی

مہر

مہریک راہے من شوہازے کنناں
 مہریک راہے ءیک رہندے
 مہرء شوہاز کنوک
 کنوک گار نہ بنت مچیاں
 شنگ ء شنگلیں اے جہاں ء باندا
 مہریکجاگہ کنت
 مہر دار انت دُراہیں سہدار
 بلے آدم ء مہر...
 گوں عقل ء ہو ر انت!
 عقل ء مہر ہو رہ بنت

گڑا دنیا چے
 دُرسیں دنیا ء بدار انت بلکیں...
 مہر شاہیمے ء چوں جاگہ کنت؟
 مہر ء ہچ کچ ء کسا سے نیست انت
 ساہ درپشیت گوں مہر ء
 کہ آمہر ء نام انت

ءردیت عکس...

..... کہ ماجان ءے گوشتیں

جان چے ءے؟

..... ہے مہرء عکس انت!

ءوہدے مہر مہ بیت؟

ساہ نہ بیت

جان نہ بیت

زند نہ بیت

عکس نہ بیت

اگاں گندیت گڑا

مہرء عکس ء پدا مہرء چھے!

مہرء چٹانی بچارات روک ء

مہرء چٹانی بچارات روک ء

روک گندگ بیت ہماوہد ء کہ..... بہ کپیت عکس ء

..... ء بہ بیت مہرء عکس

شتر بچارات ہماچم ء روک ء

مہر یک راہِ ئے من شوہازِ ئے کناں
مہر یک راہِ ئے ءیک رَہ بندے

من پہ مہر ء مڑاں مہرا یمنیِ ئے
من پہ مہر ء مراں مہرا یمنیِ ئے
مہر یک راہِ ئے ءیک رَہ بندے

کنتے انتِ اے راہِ ء منیٰ ہمراہ بیت؟
کنتے انتِ اے راہِ ء منا ہمراہ کنت؟
کنتے منا مہر ء جہانِ ء سر کنت؟
کنتے انتِ کہ مہر ء جہانِ ء منیٰ ہمکو پگ بیت؟

بیاپہ مہر ء مڑیں مہرا یمنیِ ئے
بیاپہ مہر ء مریں مہرا یمنیِ ئے
آکجاں راج انت کہ مہر ء راج انت تاکدیں مہر ء جہانِ ء سر ہیں

بے ما اُمی ء اود ء ر سیں
 بے بلکیں دیراں ...

مہریک راہ ءے من شوہازے کناں
 مہریک راہ ءے ماشوہازے کنیں

ما بزاں در سیں راج!
 اُمی ء اُمی _____

جون ۱۹۷۸ کراچی

O

تو منی کچلاں مہ نوشاتئے
تو منی سلکیاں مہ گندائئے

تو وتی راج ء وت بہ بے مستر
چہ وت ء مسترے تو میلائئے

گونڈیں تیلے بہ باتئے کندوکیں
تو یکیمی پہ چم مہ گندائئے

توبہ بے مات ء گوہار حقّی میں
گرّ مردینی ہج مہ سگائئے

پت تو ہمکار باتئے چکّانی
تو وت ء مسترے مہ لیکائئے

ہر وڑیں سانکلاں بہ پُروشئے تو
مکیں ورنائے آجوئیں باتئے

ڈن ۽ ھر کس کہ کیت ۽ راج ۽ جنت
چہ وتی گلزمین ۽ کشائے

ہچ تپاوت مہ بیت تئی راج ۽
زر ۽ مال ۽ ، زور ۽ ذات ۽

تو بہ بے مرگ جنگبازانی
گوں وت ۽ ایمنی بہ نندائے

نفرت ۽ دژمنی ہلاس بہ بنت
مہر ہر گام ۽ تو بہ گندائے

زور ۽ زر ۽ بدارے کار ۽ گلام
رسم ۽ وہم ۽ حیاالاں چٹائے

ملک در ملک ۽ ظلم ۽ ڈراں
یک یک ۽ توکل کناں باتے

واجہ ۽ مستر ۽ کماشانی
نام ۽ بُن مال پیش مگیجائے

روک دانائی ۽ چراگ بہ بیت
زانت ۽ شوہاز ۽ ہر جاگوں باتے

تو وتی نیک ۽ پاکیں لوٹاں گوں
ملک ۽ در ملک ۽ نام بیاراتے

چہ وت ۽ مسترے مہ مناتے
پہ کس ۽ دست تو مہ بنداتے

تو وتی کوہ ۽ پٹ ۽ گیا بان ۽
کوچگ ۽ مستر ایوک ۽ باتے

مرچگیں مردمانی جنجالاں
مردے در بنیت باندا ت ۽

جنوری ۱۹۷۸ شال

؟

پہ تو دلے کہ بند انت
 ء نہ بیت واز مندگ
 کہ نہ بیت درد گندگ
 کہ دل ء جتا انت رہند
 اگاں دل ستر کہ بے وت
 بلے سر نہ بیت انگت
 زرد ء توار بلکیں
 تی گم ہزار بلکیں
 توئے بے میار بلکیں
 بلکیں

ء نیمون دل نہ نیت
 کہ دل ء جتا انت رہند
 کہ نہ بیت واز مندگ
 کہ نہ بیت درد گندگ

گنوکى

من زاناں کہ شמושگ تئى پرچہ گران انت
 من زاناں کہ شמושگ تئى پرچہ گران انت

مهر آ مهر انت کہ آزانت ء نہ بوتگ لوٹوک
 یکے در گچج مه مئیت منا باریں گنوک
 زند ہلئیت بلے کئے گوشتیت زند انت ہلوک!

اے گنوکى کہ پہ من زندے ء در گچجوک انت
 اے گنوکى کہ منى بندى گرى ء سوک انت
 اے پہ بہ گوہن نہ بیت اے پہ مداماں نوک انت

من کہ من زند ء متاہ ء برے بے حال کناں
 من کہ من بُرز ء حُدا ء برے بے حال کناں
 زند ء داروکیں اے ساہ ء برے بے حال کناں
 من نہ زاناں کہ شמושگ تئى پرچہ گران انت

بلوچستان

او وطن!

او منی زیبائیں وطن!

پہ تئی واری ء ایمن کئے اَنت
تئی زیبائی ء دژمن کئے اَنت
او وطن!

او منی زیبائیں وطن!

شاہگانیں تئی پٹ ء گیاہاں
مرچاں تنک تنک اَنت چیا پہ وتیاں
تئی وش کش ء سپاہیں گواتاں ہم
بنی آدم نہ کنت کش اَنت دم
تئی تہا رُستگیاں نہ اَنت آرام
دژمن ء حون ء تن بوت ہو شام!
کور بنت چم پہ بُراہداری ء
ماں بشانیت اگاں تہاری ء

او وطن!

او منی زیبائیں وطن!

ہر کس ءِ وشدلی ءِ کیف ءِ کباب
 ءِ ترا بے وسی ءِ لٹ ءِ ثواب
 ہر کسے ءِ بلور ءِ تاس ءِ تبک
 ءِ ترا نیست کاسکے ہم یک
 مئے دل ءِ ساہ ءِ جان ءِ سودا انت
 پرچا رژن ءِ چراگ بیگواہ انت؟
 او وطن!

او منی زیبائیں وطن!

مئے بہ بنت زہر اگاں سروک ستر
 سُنکلیں جون ءِ بو نہ انت عطر
 دژمن ءِ وش تواریں توپ بہ بیت
 دل اِشاں ساز ءِ زیملے نہ گوشت
 من اے زاناں کہ بے وساں انگت
 راج مئے گونیں سیہ دلاں انگت
 بچ بہا نیست مئے سراں انگت
 من یلہ نہ دیاں واہگاں انگت
 او وطن!

او منی زیبائیں وطن!

ہر دماں بیر مئے دل ءِ بات انت
 مئے دل ءِ بیر مئے سلا بات انت

مس دل ءِ واہگے کل بیت تاں کد
 دُڑ منے تئی سرا مل بیت تاں کد
 اے جہاں جنگ ءِ پہ گل بیت تاں کد
 دژمنی مہر ءِ بدل بیت تاں کد
 اے کہ انساناں دیر دپر کن آنت
 تاں کدیں لیکھاں گنگیر کسنت
 نوں ایشاں وہد مہ گپتیں پرچہ ؟
 دروشمے زند ءِ مہ بیتیں پرچہ ؟
 تاں کدیں زحماں کن آنت مئے سراں وک ؟
 تاں کدیں کچج مہ بنت میر ءِ شنک ؟
 تاں کدیں جوزھاں گیشتر بنت سیم ؟
 تاکدیں چہ وتی لوگ ءِ ہیں یکیم ؟

پرچہ کوہانی دل ءِ ٹپ نہ گدانت
 پر چہ سنگانی سر ءِ پل نہ رُذانت

او وطن ! او منی زیبائیں وطن !
 او وطن ! او منی زیبائیں وطن !

جون ۱۹۷۸ کراچی

بندیک

بیا کہ من نشنگاں پہ تئی یاتاں
بیا کہ اے زند ء ہچ ہچ ماں نیست

چاراں ہلوکیں راج ء پہناتاں
ساہ ء جان باز باز انت انساں نیست

بازیں کار آنت نہ گیشنت دنیا
دارگ ء جان ء دارگ ء ساہ ء

بندیکاں من نہ وشیانی جان !
چہ تو دیر ء جتا زہیری جان !

وہدے چٹاں چہ بازیں جنجالاں
ء من آسودگیں دے کشاں

ہے آسودگیں دم ء ہمراہ
ماں حیالاں تو بے گوشتے دیم ء

زند ء گون نہ وشیں ہمراہ باز
تئی پیم ء نہ بنت منی ہمگام

دژمن انت مہر ء مردم ء ہمنام
پر گنگ مردمی ء دروگیں نام

پہ تئی لوٹ ء زندے ہلیناں
ء پہ دید ء کناں من زندے وام

من اے زند ء بدل کناں الم
کہ منی ہر دمان انت بے آرام

ستمبر ۱۹۷۸ اشال

گنہگار

بیا پدا تیرے دل ء کل ء بہ جن ، گٹ نئے
 تو منا رندے پدا گار بہ کن ، گٹ نئے
 پہ منی گاریں نصیبان ء پہ من ، گٹ نئے
 اے تئی روچ انت ، تو ہر کار بہ کن ، گٹ نئے

دوستی ء مہر ء ہدوکانی چوشیں پر شتگیں رد
 باریں چوں گام جن انت دیم ء چوشیں سستگیں رد
 باریں چوں بوت انت مئے گالانی آپر بستگیں رد

مئی تئی پیش ء دل ء لہڑ کئے ء پچ گپت انت
 باریں تو چہ من ء من چہ تو کئے ء پچ گپت انت
 ظلم ہمیش انت کہ منی مہر ء وفا پچ گپت انت
 نوں تو گالاں منی بٹام بہ کن گٹ نئے
 پہ منی گاریں نصیبان ء پہ من گٹ نئے

O

دل تئی مہر ء زریت ، دل کہ اگاں ریش نہ بیت
مہر سک باز بہ بیت ، مہر چد ء گیش نہ بیت

اے کئے ء گوشتگ کہ مردم نہ ورائت مردمی گوشت
مئے دل ء جاہگ ء پہ حشک ء کئے ء نیش نہ بیت

تو منا پرچہ نہ لیکئے وتی ہماز کہ دل!!
کُنٹگے پشت چہ گام ء انت بلے پیش نہ بیت

من نہ زاناں کہ من انسانیاں چونیں کہ منی
زند اگاں مرگے نہ انت زند بلے ایش نہ بیت

پہ تئی رند ء منی سال گوزاں بوت ء شت انت
گوشتگیں وهد ء منی عمر پدا گیش نہ بیت

گاری

گار چوں بیت آجوتی ء نام
گاری انت استی ء سروک مدام

سر پہ زیبائیں آسرے گار انت
دل مئے گاری پہ ہستی ء لوٹ انت

تو نہ زانئے دلانی دود چے انت؟
تو نہ زانئے دلانی دود چے انت؟

دسمبر ۱۹۷۸ ڈیرہ غازی خان

چاکر

(یک جنوری ۱۹۷۹ء میر چاکر ء قبر ء زیارت ء رندا ماں سنگڑھ ء)

مرچی دہلی چہ تئی دست ء دراتگ چاکر
 تئی ہما چاکری اولاد نہ منتگ چاکر
 زہیراں تئی چارگ ء ہچ کس ء نہ زرتگ چاکر
 پہ تئی گاری ء دل کسئی نہ سنتگ چاکر
 قبر ء منجاری دست ء من دراں بوتگ شتگ
 ما تئی عہد ء کتاب ء را نہ ونگ چاکر ا

جانگی ۲ مرچی تئی نام انت کہ تاریخ ء ترا
 تئی نزوری ء نزانکاری ء نامے داتگ
 ناتپاکی ء ہمے وت من وت ء جنگ ء سرا
 وہد ء دستاں ترا چوں کچلیں تامے داتگ

اے کہ جوڑین انت ہڑپہ ء پہ سنگ ء دیوال
 اے تئی ”سنگڑھ“ ء پُروش انت ء لنگار کن انت
 پیش نہ گجج انت پہ تو نام ء نشان ء بُنال
 اے ہما تاکاں تئی نام پر انت ، گار کن انت

کس نہ بیت مرچی پہ تو اکبر ء رنجیت ء قمر ۳
 چار شر چار تئی لچ کئے ء کت جاندر
 گوشاں شر دار کہ پر یات پدا کنت گوہر ۴
 پادا یک رندے پدا پر چہ کہ چاکر تئی شہر

سنگڑھ پُرتگ ء گار انت بلوچستان ہم
 بیا اے سرمستاں پدا گوہر ء کن جُستاں ہم

(۱) قبرء منجاء کراہیں تاریخ کتاب
 (۲) پنجاب ء بلوچ ”جانگی“ (بزاں جنگلی)
 (۳) جلال الدین اکبر، رنجیت سنگھ، قمر سنگھ
 (۴) بگانی بانک ”گوہر“

توار

بازیں ایوکی ء بازیں دل سیاہی ء
 نفرت ء وش نیتکی ء ہمراہی ء
 بے نفیس دُژمنانی گمراہی ء
 دُرسیں مہر ء ایتانی بے گواہی ء
 درد ء مرگ ء گم ء ترس ء بُنجاہی ء
 زند ء گوازینیت انسان گوں رُسوائی ء
 بے بہائیں چوشیں زند ء تاوان کن انت
 مس نزاں کہ چو پرچہ انسان کن انت

دل نزاں چی ءے ، دل چیا تلوسیت
 دل چہ مہر ء وفا ء کجا سر گوزیت
 دل مداں پہ مہر ء وفا تلوسیت
 دل نزانیتیں کہ مہر ء وفا چوں رسیت

بیائے مہر ء وفاہاناں زندگ کنیں
 بیا دلانی تواراناں زندگ کنیں
 جُہد ء گیشینتگیں گال زندگ نہ بنت

مپت ۽ گوازينتگيس سال زندگ نه بنت
 بيائے نوک آؤ کيس سالاں زندگ کنين
 بيائے بنديگ ۽ بے حالاں زندگ کنين
 پش کپ انتين هما کاراں زندگ کنين

شپ تهار انت ستر شپ تهار انت ستر
 کور چوں لوٹ انت روچاني براهداری ۽
 رژن لوٹيت په انسان ۽ ديمپاني ۽
 په تپاکی ۽ جهد ۽ ۽ په دوستی ۽

په تپاکی ۽ جهد ۽ ۽ په دوستی ۽
 بيا دلانی درائين زنگاں شوداں کنين
 بيا گوں همکوپگی من تو ملاں کنين

ما جنگ کنیں

ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں

تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 ما و شیاں پہ وت تگ کنیں
 زند ء پہ تو بے رنگ کنیں

ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں

نوں ساہ نہ بیت ، نوں جان نہ بیت
 مارا انگت ارمان نہ بیت
 کہ گار بلوچستان نہ بیت
 ما ساہ ء وطن ہم سنگ کنیں

ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں

تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 ما و شیاں پہ وت تنگ کنیں
 زند ء پہ تو بے رنگ کنیں
 ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں

ما پشت نہ گیجیں خداراں
 میر ء ملا ء سرداراں
 مات ء ننگ ء اے دلاراں
 بے گواہ کنیں ، بے ننگ کنیں

ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں

تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 تئی و استا وطن ما جنگ کنیں
 ما و شیاں پہ وت تنگ کنیں
 زند ء پہ تو بے رنگ کنیں
 ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں! ماجنگ کنیں

چوں ماتی وطن آزات نہ بیت
 آزات نہ بیت چوں شات نہ بیت
 پہ تو ڈنی شہمات نہ بیت
 خون ء چہ ترا گلرنگ کنیں

ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں! ما جنگ کنیں!

فروری ۱۹۷۹ء کراچی

گم

شب تہا ریں بیا
 ماہء گار بہ کن
 ماہ کانیء
 درد کم بہ بنت
 مچ گوں ماہ کال

جمراں ...

تچ آنت ...

شب گوں ماہ کال امیتکیء گوز آنت!

چو نیں مردم آنت؟

دوست بنت دلال

چیا ڈچار کپ آنت؟

چیا؟

سدانت!

رونت.....؟

O

دردانی دلاں آرام نہ بیت

عاشق ہچھر وشام نہ بیت

پنڈوکی دیار ء تام نہ بیت

آزاتیں سراں شپ شام نہ بیت

مے خون ء کئے ء ہوشام نہ بیت

مے خون کئی ہنگام نہ بیت

نامردی روگ ہچ گام نہ بیت

مردء ہرکس ہم نام نہ بیت

جندے پہ مداماں وام نہ بیت

زندے ہم مارا نام نہ بیت

بہ سوچ

پہ حاک ء ہاترا وتی جوانیں سراں بہ سوچ
اے بے وتی کہ گار بہ بیت مردماں بہ سوچ

اے سلّیں زند ء انگہ وتی زندگی گوشے؟
ہمساہگی ء مرگ ء چیا وشدلی گوشے؟
تو دژمنی ء زہراں چیا ہمدلی گوشے؟

بے رژنی ء تئی ء پر اتک انت تئی قصاب
کے درد بیت کہ بیت اگاں دل تئی کباب
اے گوشت واراں بے تئی گوشت ء نہ گیت واپ

تو آسمان ء روچے بہ گوش چوں رس انت ترا
نوکیں حیال ء نام ءے بہ گوش چوں کش انت ترا
خان ء وڑیں گنوکاں کش انت ، چے کن انت ترا؟

جولائی ۱۹۷۹ء مند

پہ کیے

بازیں اوپار وہدے پُرشیت شیر بیت
 تو دل ء واہگاناں نہ مارے اگاں
 مہر ء بوء تو پچہ نیارے اگاں
 مہرے پلے اگاں گیمریت ہج نہ بیت
 باگ ء زیبائی یک پلے ء کم نہ بیت

توپہ نادانی ء شادمان ء گل ء
 مرچی دنیا ترا لوٹگا انت بلے
 چومنی ء سپائیں دل اش گوں نہ بیت
 یک سپائیں دلے تلوسیت ہج نہ بیت
 سادیں مردے رنج بیت ہج نہ بیت
 باز سستگ ء یکے سدیت ہج نہ بیت
 مہر ء پلے اگاں گیمریت ہج نہ بیت !

حرامزادگ

بیائے براتاں گلانیں حرامزادگاں
مرچکیں وہد ۽ کیہہریں شہزادگاں

چیا کہ گوں مانہ بیت جیل ۽ بندی گری
چیا کہ سگ نہ بیت گوں ما چائبک حری

O

کئے انت کہ آئی ء منی یاتاں زہیر کنت؟
بلے منا پہ وہدگیں نیاداں زہیر کنت!

اے نفرتانی ساز چہ بے زیملی بد انت
پہ مہر ء پُر شنگلیں ہما سازاں زہیر کنت

زہر اپ خون ء چاہ ء تچ انت مردم ء رگاں
باریں کئے ء پہ کچل ء زہراں زہیر کنت؟

دل سیاہی ء بے مہری ء دنز ء مجاں منا
وشیں کسانى ء ہما روچاں زہیر کنت

ساہ ۽ سنگ

تاک تاریخ ۽ کنگ بوت آنت پدا لوڑ ۽ میار،
 جار انت ”لوڑانی ہے دز آنت عجب ساہگدار“
 ۽ گوش آنت انگہ وفاہانی و تا واہگدار
 پل چہ کنگاں تالان ۽ جتا بوآن آنت
 گوشت ۽ ناخن و تا سندان ۽ جتا بوآن انت
 باگیان دور چہ ڈگاراناں جتا بوآن انت
 دلوت ۽ مردم یک پیم ۽ بہا بوآن انت
 روزنہیں کہ چراگ انت سراں سوچان انت
 دریگتیں حمل ۽ ہمراہ مہ بوتیں بازیں
 دریگتیں ہر کس ۽ سقراط ۽ جگر ماں بوتیں
 دوستی ۽ مزدک ۽ قبادے مہ بوتیں زندگ
 دریگتیں ہر کسے ۽ راستی ۽ ارمان بوتیں
 ساہ ۽ سنگ راستی ۽ شاہیم ۽ تہا گران نہ انت

O

او جان تئی ء منی زند بے بہار مبات
چو مئیگ ء کس چہ کسے ناشرء میار مبات

بیا کہ گار کنیں کوہنیں قصہاں مرچی
مبات دل تئی چومنی ء زنگ ء بار مبات

کئی دعا ء کئی چم مے بد ات باریں
چو انگرء بہ سُچات زرد ء درد ء سار مبات

من جمرانی وڑا سگاں گوات ء تیلانکاں
بہ گواراں من کہ تئی چماں ارس ء ہار مبات

اے سُہریں خون وفا ہانی رتگلیں خون انت
”مے پل ء رنگیں ہے خون ء بیر گار مبات“

شہید

او منی کو نہیں قصہ ء شاہد
 او منی گاریں مژدہ ء قاصد
 ترسناکیں سیہ شپانی چراغ
 روج ء شہمانی پیسری مستاگ
 تو نمیرائے ، تو نمیرائے

ایمنی ، آجوتی ء عدل ء سروک
 دوستی براتی ء مردمی ء زروک

انقلابانی آگہیں سردار
 زگریں تئی خون و ہدے گیت انزار
 دُرسیں دنیا ء ناشران کنت سارا!
 ساری ہر کس نہ زانت، آبت گار!!

تو نمیرائے ، تو نمیرائے ،
 تو نمیرائے ، تو نمیرائے ،
 مال ء میراث ء نوکیں انسان ء

قہرمان

او قہر مانیں حُدا ! برزیں آسمان ءِ حُدا !!!
 مئے پیہیں گاریں گداہانی دژمنی ءِ مہ کن
 تئی حدائی ءِ اے پیہیں گپ زیب نہ دنت

مئے پیہیں حاک پہ سر، درتہ پچ ءِ واریں فقیر
 نہ لوگ ءِ جاگہے داروک ءِ راہ ءِ گاریں فقیر
 تئی زمین ءِ ہزارانت گنوک ءِ ساریں فقیر
 ایشاں بہ گوش کہ ترا چے کتہ کہ تو قہرئے ؟

اے بے گناہ کہ کنعان ءِ چاہ ءِ ایر کپ انت
 ایشانی برات چیاتئی زمین ءِ آزات انت؟
 یک عامری ئے ، مریدے ءِ پٹوئے چے کنت؟
 تئی زمین ءِ سر ءِ بادشاہ پُر گوات انت!

کسے ءِ کیفے ءِ حورے ، کسے ءِ جاہ ئے نیست
 کسے توار جنان انت ، کسے ءِ آہ ئے نیست

کسے کُشان ءِ روان انت ، کسے ءِ ساہ ءِ نیست
 کہ کُشکے نیست جہان ءِ تئی ءِ راہ ءِ نیست
 چمیشا گاریں گداہاناں ہیچ گناہ ءِ نیست

او قہر مانیں حد! برزیں آسمان ءِ حد!!
 مئے پیمیں گاریں گداہانی دژمنی ءِ مہ کن
 تئی حدائی ءِ اے پیمیں گپ زیب نہ دنت

دسمبر ۱۹۸۰ کوئٹہ

کچیل

من نہ کہ ازیناں زندء
تئی ہاترا!

تو منی واہگ ء عمر ء تاوان بہ کن
تو منی دوستی ء زندء ارزان بہ کن
اے منی گپ ء تران!

نیست انت مہرء نشان!

کچلیں زندء مئے مہر جاگہ نہ کنت
من ہزارانی بے مہری سگت کت انت
ایوکیں مہر ء تئی چے کناں؟ اے مبات
اے تئی مہر ہم دژ منی ئے بیات

شموش

گوستگیں مہر ء حیالان ء شموش
دلبریں جان ء ، وتی جان ء شموش

راہ چے دنت؟ وتی راہ ء شموش
اے نزوریں مننگیں ساہ ء شموش

دل تئی پرچہ سُچیت؟ پرچہ سُچیت
درد پہ مارگ ء بہ گار نہ بیت!
درداں مارئے ء چیا گیش کنئے؟

بزگیں زرد ء تواران ء شموش!
گوستگیں مہر ء حیالان ء شموش!!
گوستگیں وهد ء حیالان ء شموش!!!

”۱“

بے سیریں، بے آسریں، بے آپسریں، بے رہسریں
 من یلہ داتیں ، یلہ داتیں ء اے گرانیں دل ء
 واہگانی ، لیکہانی یدریں دراجیں سفر

نادریں، بے دروریں ، دُرساں چہ شرّ ء گہتریں
 واہگانی ، لیکہانی یدریں دراجیں سفر
 بے سیریں، بے آسریں، بے آپسریں ، بے رہسریں

۳ ستمبر ۱۹۸۱ کوئٹہ

آزات جمال دینی

(عبدالواحد آزات جمال دینی ء انا گتیں مرگ ء سرء)

تئی پیمیں گوہر کئے ء یات کاینٹ
تئی پیمیں جوہر کئے ء یات کاینٹ

تئی ملک ء شنگیں سگ ء تازیاناں
تئی واجہ ء داشتگیں نازیاناں ۱

نہ شوہاز بیت گوہر ء اشرفی ء
نہ مہر ء تے ”فیودر“ ء ”گورکی“ ء

اشاناں چہ کار انت گوں انسان ء درداں
گریبانی اُفارگ ء گرمیں ارساں،

تئی گوہریں چاریں گپاں نہ لوٹ انت
تہاریں شپ ء گرانیں واب ء نہ پُروش انت

اے لنجییں شپ ء گرانیں واب اش نہ پروشتگ
ترا بازیں ٹوہنگاں واب آتگ

۵ ستمبر ۱۹۸۱ کوئٹہ

O

مئے بندی جاہ ء مرگانی فریشنگ ہم نہ کنت سوادے
ماں اے راج ء سدگ ساہ ء مہ گوش مرگے بہ گوش دادے

کن ات زندء شرپ ء ہاترا مرگ ء ردے بنگیج
کہ جان ء ساہ ء دوز دارگ بزاں مرگانی بندادے

دوئیں ! خون ء رچگ ! آپ ء کپگ ! پٹے اگاں ترپے !
کہ یکے شادہ ء دادے ء یکے کپتنگیں بادے

منی ہمساہگ ء باگ ء بہارے ، پچن تاوانے!
کن انت باگ ء منی سہریں کرومگ گوں ترنگلاں نیادے

زمانہ ہلتگ پچن بلے آخر زمان نیگہ
منی سدکی وہدے کنت منی ہر دژمن ء سیادے

جہان ء عالم ء مرچاں کنگ مادر کشی عادت
بے اے ” اشری شیر “ ء نئیت انت برزیں بالادے

کُجا؟

عشق ۽ اندیم انت کساس ! کم کُجا؟ باز کُجا؟
آپرے بیت...؟ کہ بیت کچ کُجا؟ گواز کُجا؟

مہر بے مہر ۽ نہ بیت ، عاشقی بے عشق ۽ نہ بیت
مے گنوکانی دل ۽ اوشتیت چوشیں واز کُجا؟

من تی درد ۽ سرا مرچاں حدا ۽ پیم ۽
بے تواراں کہ گنگ گار دل امباز کُجا؟

ہلک ۽ میر ۽ پد ۽ ہم سنگ کت آنت مہر ۽ بیم
تلوسگ درد ۽ کجا؟ مہر کُجا؟ ناز کُجا؟

کرن ۽ سیل ۽ وت ۽ نادان ۽ کجا گار گنگ
تو آ دیوانگیں خان ۽ کنے شوہاز کُجا؟

O

زندگیں مردم ء بے جوزگی ء ساہ سیریت
جوزہ ہر پیم بہ بیت سارت کہ بیگواہ نہ بیت

انگتہ بے حال نہ بنت گاریں چراگانی شہم
انگتہ دل منی یک رژنے ء پُرس ء داریت

مرچی بے تائیں اُلّ انت ہمک ء ہمراہ
عشق ء دیوانگ ء سر مرچی پہ ساری ء کپیت

زہر ء دلمانگیں مرد انت ستر بے آرام
بلے گوں ساکی ء وشی ء ہجّی نہ رسیت

دریگتیں کم بہ بیت لنجیں تہاری کلّے
من گل ء بال باں لوگ ء اگاں گرنڈے بہ کپیت

زند ء دردانی میاران ء میاریگاں من
ڈالچاراں کہ وفا ہانی گرا کے نہ رسیت

ساہ درکیت ، بئیت انت ، نہ اے پیم ء درئیت
ساہ ماں بیت ، بے بیتیں ، بلے اے پیم ء مہ بیت

ساعتے سیل ء نہ لوٹاں کہ اے ہلوکیں زند
مے وڑیں بے سراں ہر گام ء سرا چکاسیت

O

آکہ مئے آسمان ء استال آنت
 چوں گوں بیواری ء لگتھمال آنت
 شپ وتی جاگہ ء ، تھار انت روج
 رژن ء دژمن ادا گل ء بال آنت
 حشک ء گیمرتگ آنت بھار ء پل
 درچک حشک انت ء بے برء مال آنت
 گار ء برباد جھہ مندانی
 روج ء شپ ماہ ء ساعت ء سال آنت
 مرچاں دل پُرتگ آنت کپوتانی
 پُرتگئیں بند ء بانزل ء بال آنت
 ہور گوار انت ء حشکیاں کانت
 چو گوشیگاں کہ شاعر ء گال آنت!
 قبرے نیست انت مرید ء پھ نام ء
 چاکری ملک ء میتگ ء مال آنت
 بیا بچار ات مئے سرتگئیں ہند ء
 وھد ء میر چاکر ء بدیں پال آنت

شپانک ۽ نماسگ

جمر هر ڪنڊ ۽ بندان انت
 گرمين گواتاں سارت ڪنان انت
 جمر هر چُنڊ ۽ بندان انت
نماسگ:

ڪوهن بُوآن انت گوشن ۽ آسڪ ۽ گرانڊ ۽ گورداسڪ
 تير ۽ مهرگ زد ۽ نل ، بند ۽ تنپنگ ۽ ڪنداڪ
 گرت ۽ ڪلمور ۽ چگرداني ڪه من سيل ۽ ڪناں
 بنديں ڪڏ ۽ گڙا بيگواه دل ۽ ميل ۽ ڪناں
 بے دپين گوک ۽ پساں مرچي تپاڪي لوڻيت
 من نه زاناں مني دل پرچه شپانڪي لوڻيت

جمر هر چُنڊاں بندان انت
 سياهگ گيشتر پراه تران انت
 هلڪ ۽ جنڪ چوں چاپ جناں انت

شپانڪ:

مرد ڪارے ۽ وتي جان ۽ به بيت بند بند چوٹ
 ڪنن نزانن انت ڪه هما وارتن درائين گوازيان ٽوٹ

ہے کہ نابود انت اے اِسے پس ء اے بزدلیں بُر
نامے پیش گیجگ لوٹے تو شپانکی ء مہ لوٹ

بے سُورگیں لوڑانت کہ سران انت
بے راہ انت ہر راہ ء روان انت
بال گدان انت ! بال گدان انت!!
نماسگ:

جور ء پلانی گھیں بُراہ منا مان نیت
من نزا ناں منا زوراک چیا مان نیت
گرک گرکیت کجا؟_ گرک انت پہ گساریں سراں
انگہ روبائے گہہ انت ! گرک دل ء مان نیت

گوآت انت سارتیں نوں کشان انت
جمر ہر دیم ء گردان انت
ترمپ رچان انت ترمپ رچان انت!!

شپانک:

پل ہر جاگہ بہ بنت، بو دینت ، بُراہ دینت
روچ ء لڈانت ء سُرنت، وهد ء شپ ء ساہ دینت

ترمپ رچان انت ! ترمپ رچان انت !!
 مالدارانی ساہ سدان انت
 گوک ءِ پساں یک جاگہ کنان انت
 نماسگ:

پلے ءِ مرگے ءِ بہہ گار نہ بیت انت گیابان
 دور سریں کوراں تلارانی جگر راہ دینت
 جمر ہر دیم ءِ گردان انت
 مردم یک ہارے ماران انت
 شپانک:

(بلے)

پہ دل ءِ جوزہ ءِ ہیچ زورنیت ! ، وارنیت !
 سرشپ ءِ یار نیت ! بے بر ءِ گرانبہار نیت!
 راہسراں ایر نہ کنت کس چراغاں ، مسی پت!
 گورم ہر پیم ءِ بہ لرزانت ، بلے ہار نیت!
 ترمپ رچان انت ! ترمپ رچان انت!
 شپ چو مار ءِ تاب وران انت
 کوراں واب ءِ پاد کنان انت
 ترمپ رچان انت! ” گورم لرزان انت “

O

یک برے یکیں وتارا سبزیں
بیا پدا لکھ ء ہزارا ء سبزیں

بیا وتی روویں ڈگارء سبزیں
ستلگیں سیاہیں تلار ء سبزیں

ہلک ہچ پیم ء مہ سبزیت اگاں
غیرت ء لچ ء میار ء سبزیں

تو چو اے نیلگیں کوہانی وڑا
عالم ء رنج ء غم ء را سبزیں

بلکیں آباد بہ بیت کوہستگ
گوں بہاراں وطن ء را سبزیں

لوار

گوات کُشیت ء کُشیت روژنائیں قذیلاں
 گاریک ساعتے ء بنت چوں رُژن ء آ نشان
 ء ہے پیم ء مدام
 زند چو گوات ء وڑا رُژن ء کُشیت
 زندگی جور ء بدی ء گوں گوزیت
 رُژن ء قذیل مریت
 ء پدا
 زند کُشیت چولوار ء پیم ء

اگست ۱۹۸۲ء تربت

O

وہدء ہارانی جُست ء پرچہ کئے؟

زندء گارانی جُست ء پرچہ کئے؟

مُدّتے مہر ء بیت حلاسی ء

تو ودارانی جُست ء پرچہ کئے؟

راہسر ء قبراں چار یک یک ء

راہچارانی جُست ء پرچہ کئے؟

تو بہارے چوشیں نیاورنگ

درچک ء دارانی جُست ء پرچے کئے؟

تو وتی ترانگ ء اگاں بہ کئے !

سیاہ مارانی جُست ء پرچہ کئے؟

آ ڈگاراں کہ مہر ء پل نہ رُدیت

آ دوارانی جُست ء پرچہ کئے؟

مُر تگیں مردم ء توار نئیت

بے توارانی جُست ء پرچہ کئے؟

چہ آہاں شعرء کتاب ء دپتر پڑ
آسگارانی جُست ء پرچہ کئے؟

آ حیلاں کہ دائمی نہ رس ات
آ کلارانی جُست ء پرچہ کئے؟

تو کئی عرمتانی رندائے ؟
کاروبارانی جُست ء پرچہ کئے؟

آکشاراں کہ کسی چم نہ کپیت !
آ کشارانی جُست ء پرچہ کئے؟

آ بہارانی میش مُرت ء شت انت
آ بہارانی جُست ء پرچہ کئے؟

ما کہ باہوٹ کُچلانی وت
مئے میارانی جُست ء پرچہ کئے؟

وہد موئے بہ دنت باریں کدیں
سرد کارانی جُست ء پرچہ کئے؟

ساہ وہدے کہ ٹپ ٹپ بہ بیت
سر مچارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

یک سنگے کہ ایوکی ء دلے!
مئے قرارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

ما چہ قرناں کہ ڈالچاریں مُدام
چہ ما یارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

شپ چہ روچ ہشت پاس ہماہانی
آتیارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

تو کہ آہاں دلے نہ لیکئے ہم
آتلارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

یکیں ساہ ملکوت ء بخشائیں
ساہدارانی جُست ء پرچہ کنتے؟

اگست ۱۹۸۲ء تربت

چار بند

وشدلی ءِ پہ پدا رندے من ارمان بکنان
شادہانی مس کتاب ءِ پدا پیچان بکنان

رہسر ءِ زند ءِ جبر شنگ انت منی سہتانی
چیا کہ تو سہتے ءِ من چوں ترا تاوان بکنان

جنوری ۱۹۸۳ کوئٹہ

O

تئی رنگ ہزار رنگ انت
 دُرسیں بے ہمرنگ انت
 درس تاسک ء درجنگ انت
 تیسہر گوں تنگ تنگ انت
 تئی گواڑگیں ہنکین انت
 بے درور ء گراں سنگ انت
 ہنکین جواں بھنگ انت
 ندری درائیں مہرنگ انت
 ہوشگ تئی مچانی
 درس پوگس ء دُرس رنگ انت
 ریحان ء کلیمپر تئی
 وش بو انت ء وش رنگ انت
 کوبانی سر ء چیدگ
 بک انت گوشئے کنگ انت

ہمساز

(Chorus)

۱۔ بچک

۲۔ جنک

۳۔ ہمرائی

۴۔ جوانی جنین

بچک:

مہری ء تاچاں ترا ہر کجا شوہاز کنناں
میر ء باد گیر ء دپ ء ہم ترا جٹاز کنناں

ہمرائی:

دعا کتہ ما کہ کدیں رُستگیاں ورنایئے بہ بے
ٹہلیں ورنہ ء ماگندک مراداں باتیں
دو دپی کارچے تئی لانگ ء مداں باتیں
ڈلدل ء حیدری زحمے تئی پاسپاں باتیں

جنک:

پُروشنگوں چوڑی تئی مہر ء کدیں باریں من
تو کساناں ء ہما گپ ء پد ء جاک مکن

بچک:

مہری ء تاچاں ترا ہر کجا شوہاز کنناں
میر ء بادگیر ء دپ ء ہم ترا جٹاز کنناں

ہمرائی:

ٹھہلیں ورناء ما گندک مراداں باتیں
 دو دپی کارچے تئی لانک ء مداماں باتیں
 ڈلدل ء حیدری زحمے تئی پاسپاں باتیں
 جنک:

بید ء یک دانکویے ، یک جنترے توار نہ کنت
 بور سوارے کدی رھوارے ء مہار نہ کنت
 مس صدقہ! تئی اشتر ترا کمار نہ کنت
 پُنو ء مہر پدا سسی ء گسار نہ کنت
 بچک:

مہری ء تاچاں ترا ہر کجا شوہاز کناں
 میر ء باد گیر ء دپ ء ہم ترا جماز کناں
 ہمرائی:

ٹھہلیں ورناء ماگندک مراداں باتیں
 دو دپی کارچے تئی لانک ء مداماں باتیں
 ڈلدل ء حیدری زحمے تئی پاسپاں باتیں
 جنک:

من مرید ء راشپ ء واب ء تہا تڑنے جتہ
 حانی ء گار کنوک ء راشپ ء تڑنے جتہ

گوشت مرید ء من ء چو: ”کوه کجا کز تنگ انت
کم خیالانی دپ ء گپ چوشیں باز ایشنگ انت“
بچک:

من نیاں کوہنیں مرید توئے کوہنیں حانی
ذمہ داروں نیاں عشق ء تئی تہنا جانی !!
زندگیں جوزہ ترا است منی پیم ء ہم
بہرے ماں زندء ترا است منی پیم ء ہم
تئی منی گلہاں یک قرنے ء پاسے گوستگ
چیا شگانانی چوشیں برزیں کلاتے بستگ
جنک:

ترا ہر راہ ء ہر گامے ء ہمباز کناں
بچک:

مہری ء تاچاں ترا ہر کجا شوہاز کناں
میرء باد گیر ء دپ ء ہم ترا جماز کناں
ہمرائی:

ٹھہلیں ورنا ء ما گندک مراداں باتیں
دو دپی کار چے تئی لانک ء مداماں باتیں
دُلدل ء حیدری زحمے تئی پاسپاں باتیں

مرچی

گہترین مردمانی جوڑہ میریت
 شاعرانی دلانی بُلن ترہ بیت
 دوستی ء دُڑمنی دوئیں یک بنت
 دڑمنیں دوستاں پھر کئے بندیت؟
 سمہیت زرد ء مہری پُر گواتیں
 شالا مہر ء کشار گار مہ بیت
 (کہ) کافراں بند گت آنت دلانی مسیت
 مرچاں کئے ہشتنیں پاساں آگاہ بیت

آپ لوٹ آنت اُمیت ء زردیں تاک
 انگت بے باوریں جہان گوشتیت!
 زرمب اگاں قبرے ء سرا نندیت
 لکموتے اگاں ستر کندیت
 مرچاں مستاگ ء زرمب ء معنا یک
 مرچاں کئے ہشتنیں پاساں آگاہ بیت

روج ء روژنائى ء شپ ء سیاہی
 یکے براہیت ء یکے نا براہیت
 آکہ ترس انت کہ روج برز مہ بیت کئے
 یکے روج ء سر ء کلاہ بہ بیت
 بہ جنت زنگ ء کئے بہ ساڑائیت
 ہلوت ء گپ بیت کہ الحان بیت
 نود شنزانت کہ جمبر انت گوارانت
 روک کندیل بیت کہ آس کپیت
 آسمان گرندیت شرزمین جُہمیت
 مرچاں کئے ہششیں پاساں آگاہ بیت

جون ۱۹۸۳ اشال

چاہی ءِ کہیر

کیف کہ ستر بہ چُرّانت
 ترنجانی آپ ءِ پُرّ انت
 دپ بے کسّاس جُرّانت
 پیشانی کرچک ءِ پُرّانت
 بینگانی پیم ءِ گُرّانت
 (بلے)

زندگ کنوک ءِ گوشتگ
 آ جیّی چک نہ مرّتگ
 مرگ ءِ دپ ءِ شگوستگ
 بازیں شگاناں رُستگ
 کہ دژمنی ءِ چے کنت
 مردم پُراں نہ سیک انت
 آ اشکراں دُچار انت
 کہ دوستی ءِ توار انت
 گنجانی گلہبار انت
 بے ملک ءِ بے دوار انت

(کہ)

نیست انت وطن فقیراں
 شنگ (انت) چو کمائی تیراں
 چو چاہی ء کہیراں
 چوں گون بنت اسیراں ؟

اگست ۱۹۸۳ کوئٹہ

دوئی

آ دُرُشک ءِ تَبَد ءِ لوارانی ہم تھا اتکہ
ہما فقیر اے شہر ءِ تھا پدا اتکہ

(چہ تربت ءِ کوئٹہ ءِ واتر بونگ ءِ رند)

۱۱۴ اپریل ۱۹۸۴ کوئٹہ

موتک

زند آسرتاں نہ بیت من پہ گلاباں گاراں
چیا پہ بچکندگ ء پلانی ء من بے ساراں

کئے ء گت است ات کہ مہرانی ہے آسر بیت
شالا یک ار سے چہ شوہازے ء رند ء بیاراں

راہ بند بوتگ انت پیش ء بے سلگت اناں
گون تلمبیس تی نکت ء من دماں بیواراں

رہسر ء میر گوشتیت راہ لگتھماں مہ بنت
اے ہما میر انت کہ شنکینت ء قرآں بازاراں

کئے نہ زانت! شنگ نہ بیتیں تاں کدیں شنگ نہ بیت
گراہیں بارے بے گوں انت دل ء بیاراں

O

منی رژن تنکہ است انت ، منی دید کم نہ بیت انت
 منی ہل کم نہ بیت انت ، اگاں برانزی دم نہ بیت انت

منا بلے دپ نہ بیت انت ، منا بلے چم نہ بیت انت
 منا دست ء پاد ء راہ ء ساہ ء قلم نہ بیت انت

منی تی نیام ء ہوری دگہ ہجی پشت نہ کپتنگ
 منا عزتے نہ بیت انت ، منا درد ہم نہ بیت انت

سوگند انت اے منا کہ تو ء تی کچکیں ملا
 نئے پیش امامی لائق ، چوشیں پیم ء مم نہ بیت انت

تی شر ء شر پدر ، منی دروگ ء راست پدر
 وہدے حساب بیت انت ، دگہ گیش ء کم نہ بیت انت

وہدی فقیر ءِ گونِ اِنْتِ کاسگِ سر ءِ مداماں
وتیِ واستاگمِ نہ کنتِ اِنْتِ ، آئی کس ءِ گمِ نہ بیتِ اِنْتِ

اگاں ہست (اِنْتِ) برز ءِ یکے منی راہ ءِ سارت کنتِ اِنْتِ
منی راہ ، رگوزان ءِ تاں پہِ وہدے رَمِ نہ بیتِ اِنْتِ

منی وتِ گلائیاناں تئی رود ہم نہ پُروشیتِ
تئی رود ءِ شرّ دیستگ، بے رود ءِ شَمِ نہ بیتِ اِنْتِ

۲۹ اپریل ۱۹۸۴ کوئٹہ

اُشترِ دُڑی

ماسگوں احوالے نیاریت انت
 ماسگوں جاہ ئے پیش نہ داریت انت
 قطر ئے بیت انت ساعتے بیت انت
 قطر ئے بیت انت ساعتے بیت انت
 کہ جبل بریں اُشترے گار انت
 رہ رواجے ماں راہسرے گار انت
 جند ئے ہم گار انت ، بارے ہم گار انت
 برمش ئے ہم گار انت ، جارے ہم گار انت
 ہیج دَرک ئے نیست ، نام ئے ہم گار انت
 رگوزاں گوشنگ ” تام ئے ہم گار انت “
 دُڑاں دُرسیں چیزاناں گورینگ
 کالگ اش ہم کچکاناں وارینگ

۷ جون ۱۹۸۴ کوئٹہ

میرک اگاں مہرک

ما کپتگیں چہ بے وسی
 چہ بے وسی ، چہ بے کسی
 ” ہر دل کسانیں مجلسی “
 گوں ما نیت گپے نہ جنت
 گپے نہ جنت ، ٹالے نہ کنت
 دیدے فقیراں ہم دینت
 دیدے بہ دنت یک چانگے
 پہ چانوے ، پہ پنڈگے !
 ماں زنبے ، ماں کاسگے !!
 جندے بچار ات ” ٹھلکے “
 دل ہم گوشیت کہ ” تاسکے “
 کہ میرکے ناں مہرکے
 گوں ما نیت ، گپے نہ جنت
 گپے نہ جنت ! ٹالے نہ کنت !!
 وش گپے گوں ما بہ کنت
 تیراں دل بنداں بہ جنت

دست ء بہ گپیت ، دست ء نہ دنت
 گوں ما بئیت ، گپے نہ جنت
 گپے بہ جنت ! ٹالے نہ کنت !!
 دیدے فقیراں ہم دیدنت !!!

جولائی ۱۹۸۴ کوئٹہ

O

داتگ منا آدینکے ، آدیکانی پرواہ بیت کجا؟
 اشتگ منا کہ چارگ ء چمانی پرواہ بیت کجا؟

داتگ منا دردانگاں شہزادگاں یک آپسرے
 اشتگ منا را رگوزاں ، پالانی پرواہ بیت کجا؟

اشتگ منارا شرمی ء اولاکاں راہ ء نیم سرا
 من شترکت انت اولاک نوں تراپانی پرواہ بیت کجا

من ماں کت انت کیفاناں ترنج ، کیفانی پرواہ کجا؟
 من درتگاں زندء کتاب ، تاکانی پرواہ بیت کجا؟

داتگ منا سوج ء سلا شہرء درائیں مہگونگاں
 (بلے) دڑوگ ء کلات ء پروشگ ء دنزانی پرواہ بیت کجا؟

O

تو منی کچلاں بہ نوشے اگاں
تو منی سکلیاں بہ گندے اگاں

تو وتی راج ء وت مہ بے مستر
چہ وت ء مسترے بے دارے اگاں

ہر وڑیں سائکلانی توک ء بہ بے
مہریں بنداناں تو مہ بوجے اگاں

ڈن ء ہر کس کہ کیت ء راج ء جنت
لوگ ء مہمان نئے ہم بہ دارے اگاں

تو بہ بے ساہ جنگبازانی
شہمی ء ہیچ وڑا مہ مارے اگاں

نفرت ء دژمنی ء بار بہ بے
مہر ہیچ نیمگ ء مہ گندے اگاں

زور ء زر ء اگاں بہ بے تو گلام
وہم ء ترساں چہ تو بنارے اگاں

ملک ء در ملک ء ظالم ء دُڑاں
تو کہ چم ء سرا بدارے اگاں

واجہ ء مستر ء کماشانی
نام ء بن مال ء دیمپاں بے اگاں

کور میسی تئی مہ ہلیت اگاں
زانت ء نام ء تو ہج مہ زانے اگاں

تو وتی لُچ ء مکرین لوٹاں گوں
نام ء راہبند ہج مہ دارے اگاں

ہر کس ء تو وتی سر ء بہ کنتے
(پہ) ہر کس ء دست تو بہ بندے اگاں

تو وتی کوہ ء پٹ ء گیابان ء
کوچگاں یلے ہم مہ دارے اگاں

تو گڑا انگت ء چیا نہ مرے
تو منی پیم ء بے مڑا بے اگاں ؟

دُعا

بندہ:

دعا پہ دعا _____ پہ دعا مانگنا نہیں،
 خدا او خدا _____ اے گلستاں بہ گلستاں
 مئے پونزء سر انت
 چوشیرء وڑ انت
 خدا: (بچ پیسہ نیست)

بندہ:

خدا او خدا _____ اے گلستاں بہ گلستاں
 چو گرک ء تیار انت _____ ء ماچو پس ء نہیں
 اے ہر جاگہ بار انت _____ ء ما بے کس ء نہیں
 مئے لوگ ء تہا انت
 ء قبرء سرء انت

خدا او خدا _____ اے گلستاں بہ گلستاں
 خدا: (بچ تواری نیست)

بندہ:

گوشے تو دعالوٹ _____ چہ من او بندہ
 مگسکاں کہ کت موٹ _____ چے بیت رندء
 مگسکاں نہ دارے
 مگسکاں نہ دارے
 چہ نمرودء چکء
 چہ زاناں شرارے!
 حد: (انگہ ہیج توار نیست)

۲۵ اگست ۱۹۸۴ تہران

قصہ گسان ات

ہا آسر وت رسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات
 کہ گوں واتری ء جسان ات
 ہے قصہ گسان ات
 کہ نہ واہگ ہچ ڈسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات
 کہ گوں بے ریائیں گسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات
 کہ نوں دست ء کر گسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات
 کہ پہ زندے تلوسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات
 ک گوں عہد ء بے وسان ات
 ہے قصہ سک گسان ات

O

ہر دردے ء درماں نہ بیت

ہر ساعتے ساچاں نہ بیت

نہ تو منی ، نہ من تئی

کہ مولے تاواں نہ بیت

انچو وتی پاداں مہ دار

ہر کنڈکے لگاں نہ بیت

شپ وا شپے ، دل وا دلے

ہر سیاہگ ء ماراں نہ بیت

لوگ ء مہ بند ، آس ء مہ توس

لوگے نہ بیت ، آساں نہ بیت

روچ ء سرا دیر انت سر ء

روچ ء سرا دلگراں نہ بیت

O

چولی جوزگاں گوں شرتگیں وهدانی سماء انت
 شرتگ ہم بہ جنت وهدے کہ گم گمزوریں حدا انت

کچکولوں وتی گٹ ءے کتگ چہی کہ مه داریت ہج
 گین ء دم منی نز ء گدائی مال ء متا انت

ہور ء ہرگ ء ہاراں اگاں گون انت ء بران انت اش
 سکیں دُورسریں کور ء توار انت خان ء ستاء انت

متاہ بلے مار

متاہ چے ے؟ کہ پشکپت ایوک ے دل
ے مڑی آپسر انت ے آپسر انت گل

شمان انت ، ہر شمان انت زانکاری
شمان انت، ہر شمان انت روشنائی

شمان انت گوات ے ہر دکنے گلایت
بلے بندیں گس ے را ہج نہ براہیت

بلے یک رامے، مرنگ، عزتے نیست
کہ یک سیتاے گارانت ، مہرکے نیست

سدانی سال چوں چوں گار بوت انت
کہ سبزیں درچک ے شاہ ہم مار بوت انت

یک مارچ ۱۹۸۶ پبجگور

راون

ہلک ءِ چم چوں ارس ءِ اولمب
بال کنان انت چوں گداں گومب

شے پدا اُفارگے کنت
مہہ گُلاں گوں قصے جنت

زردیں جمبر شنگ ترانت
گواتے کشیت نزّ کائے انت

شے ءِ نزّ ءِ سیاہ بوان انت
ہر وڑا بے ریا بوان انت

ہور گوارنت بے ریائیں
ہار کاہنت بے شپائیں

اے حیاں ءِ کس نہ مئیت
کس نہ مئیت کس نہ مانیت

راون ء داشتگ لدی باز
هُوک بنت ہلک ء گوں ہمباز

باج بروک سردار انت ہلک ء
دژمن انت حاک ء ء پُلمک ء

سومری باگاڑاں وارنگ
بانژی ہوکاں لگاشتگ

میرگ ء زردے نہ داشتگ
بوئگ چوں بے پُرس ء داشتگ ؟

میرگ ہم ہوکاں لگاشتگ!
سومری باگاڑاں داشتگ !!

زحمے داریت نے پلینگ
پاداں دم بُرتگ نہ کنت تگ !!!

بخت

تئی بخت بُرتگ پری ء
 تئی زند برت بے بری ء
 ہما سستگئیں گوری ء
 ہما زند ء سیم سری ء
 ملک ء دیہانی نری ء
 کن انت آزگ ء ہمسری ء
 چہ تو سندانٹ عنبری ء
 ہما درآمدیں دری ء
 ہما کاڑیں محشری ء
 کہ نہ مئیت واتری ء
 تئی بخت برتگ پری ء

۲۰ اگست ۱۹۸۶ کراچی

لوگ

(۱)

لوگے کہ اگاں زبرِ انت
 زندے اگاں پُر مہرِ انت
 ہر جوزہ اگاں زگرِ انت
 وشی گوں ہمک تہرِ انت
 پہ کچ ۽ کساسِ شرِ انت

(۲)

لوگے کہ اگاں زہرِ انت
 زندے اگاں بے مہرِ انت
 ہر کلہ ۽ گم ۽ پگرِ انت
 دُرستانی سہر ۽ بہرِ انت
 ۽ درستیں کٹم زہرِ انت
 بے کچ ۽ کساسِ گرِ انت

(۳)

لوگے کہ اگاں زبرِ انت
 پہ کچ ۽ کساسِ شرِ انت
 لوگے کہ اگاں زہرِ انت
 بے کچ ۽ کساسِ گرِ انت

چار بند

تئی ظلم ء زور انت ء بے حیائی انت
 کہ مردم نوں ایوک ء پنجابی انت

ہے پنچیس کورانی ہار انت شوم
 دگہ دُرسیں مردم چوں بے گواہی انت !!

۹ ستمبر ۱۹۸۶ء کراچی